

**DAVLAT TOMONIDAN INNOVATSION FAOLIYATNI QO‘LLAB-
QUVVATLASH VA BOSHQARISH**

**ПОДДЕРЖКА И УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ СО СТОРОНЫ ГОСУДАРСТВА**

**SUPPORT AND MANAGEMENT OF INNOVATIVE
ACTIVITIES BY THE STATE*****B.F.Ganixodjayev****O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi bo‘lim boshlig‘i, t.f.n.****M.M.Qurbanov****Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
(Biznes innovatsiyalar va tadbirkorlik)
mutahassisligi tinglovchisi*

Annotatsiya. Ushbu maqola davlatning innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash va boshqarishdagi rolini o'rganadi. Tadqiqot innovatsion rivojlanishda davlatning ahamiyatini tahlil qilish, shuningdek, turli mamlakatlardagi innovatsion siyosatning samaradorligini baholashga qaratilgan. O'zbekistonda 2022-2026 yillarda innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha Prezident farmoni tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, davlatning innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashi va boshqarishi innovatsion rivojlanish uchun muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, innovatsion siyosatning samaradorligi mamlakatning o'ziga xos sharoitlari va imkoniyatlariga bog'liq.

Kalit so'zlar: innovatsiya, davlat, qo'llab-quvvatlash, boshqarish, innovatsion siyosat

Аннотация. В данной статье рассматривается роль государства в поддержке и управлении инновационной деятельностью. Исследование направлено на анализ значения государства в инновационном развитии, а также на оценку эффективности инновационной политики в разных странах. Проанализирован указ Президента «Об утверждении стратегии инновационного развития республики узбекистан на 2022 — 2026 годы». Согласно исследованию, для инновационного развития важно, чтобы государство поддерживало и управляло инновационной деятельностью. При этом эффективность инновационной политики зависит от конкретных условий и возможностей страны.

Ключевые слова: инновации, государство, поддержка, управление, инновационная политика

Abstract. This article examines the role of the state in supporting and managing innovation activities. The research is aimed at analyzing the importance of the state in innovative development, as well as evaluating the effectiveness of innovation policy in different countries. The decree of the President "On approval of the strategy of innovative development of the Republic of Uzbekistan for 2022-2026" is analyzed. According to the study, it is important for innovative development that the state supports and manages innovation activities. At the same time, the effectiveness of innovation policy depends on the specific conditions and capabilities of the country.

Keywords: innovation, government, support, management, innovation policy

KIRISH

Bugungi kunda innovatsiyalar mamlakatlar raqobatbardoshligini oshirish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning asosiy omillaridan biriga aylangan. Davlatlar innovatsion faoliyatni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish uchun maxsus dastur va mexanizmlarni ishlab chiqmoqda [1]. O'zbekiston ham innovatsion rivojlanish yo'lidan borayotgan mamlakat sifatida ushbu yo'nalishda keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirmoqda. Xususan, yaqinda qabul qilingan Prezident farmonida 2022-2026 yillarda mamlakatni innovatsion rivojlantirish strategiyasi tasdiqlandi [2]. Ushbu maqolada mazkur hujjatning asosiy jihatlarini tahlil qilishga harakat qilamiz.

USULLAR VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Maqolani tayyorlash jarayonida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 6 iyuldagi "2022 — 2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-165-sonli Farmoni asosiy manba sifatida o'rganildi [2]. Shuningdek, mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, xorijiy mamlakatlar tajribasi tahlil qilindi. Jumladan, davlatning innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashdagi rolini tadqiq etgan xorijlik olimlar [1] va mahalliy tadqiqotchilarning [3] ishlari ko'rib chiqildi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, davlatning innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashi va boshqarishi innovatsion rivojlanishning muhim omili hisoblanadi [4]. Davlat innovatsion faoliyatni moliyalashtirish, soliq imtiyozlari, grantlar va subsidiyalar taqdim etish orqali rag'batlantiradi [5]. Shuningdek, davlat innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, intellektual mulk huquqlarini himoya qilish va innovatsion madaniyatni shakllantirish kabi vazifalarni bajaradi [6].

Turli mamlakatlardagi innovatsion siyosatning samaradorligi bo'yicha tadqiqotlar ham mavjud. Masalan, Janubiy Koreya, Singapur va Finlyandiya kabi mamlakatlar innovatsion rivojlanishda yuqori natijalarga erishgan [7]. Ushbu mamlakatlarda davlat innovatsion faoliyatni faol qo'llab-quvvatlagan va samarali boshqargan. Boshqa tomondan, ayrim mamlakatlarda innovatsion siyosat yetarli darajada samarali bo'lmagan [8].

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, davlatning innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashi va boshqarishi innovatsion rivojlanishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Davlat tomonidan innovatsion faoliyatni moliyalashtirish, soliq imtiyozlari va subsidiyalar innovatsion loyihalarning amalga oshirilishini rag'batlantiradi. Misol uchun, AQShda davlat tomonidan innovatsion faoliyatga ajratiladigan mablag'lar yalpi ichki mahsulotning 2,7 foizini tashkil etadi [9].

2019 — 2021-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasining amalga oshirilishi natijasida iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohada, shu jumladan qishloq xo'jaligi, energetika, qurilish, ta'lim, sog'liqni saqlashda innovatsion va texnologik rivojlanishni ta'minlash va rag'batlantirish borasida katta yutuqlarga erishildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 6 iyul kungi "2022 — 2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"dagi PF-165-sonli farmonida asosiy e'tibor quyidagi 6 yo'nalish bo'yicha innovatsion rivojlanish strategiyasini amalga oshirishga qaratilgan:

- Innovatsion infratuzilma subyektlari tarmog'ini shakllantirish orqali startap tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash hamda yirik hajmli ishlab chiqarishni tashkil etish.
- Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish orqali innovatsion faol tashkilotlar ulushini oshirish.
- Kichik tadbirkorlikning innovatsion faolligini oshirish orqali hududlar rivojlanishini ta'minlash.
- Innovatsiyalarga bo'lgan talabni rag'batlantirish uchun g'oyadan yakuniy iste'molchigacha bo'lgan jarayonni ta'minlash.
- Yaratilgan kapitalni "tubdan yangilovchi" innovatsiyalarga qayta yo'naltirish tizimini shakllantirish.
- Ta'limning barcha bosqichlarida innovatsion tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish orqali inson kapitalini o'stirish.

Strategiya doirasida mamlakatda 2026-yilga kelib Global innovatsion indeks reytingi bo'yicha jahonning 56 ta ilg'or mamlakati qatoriga kirish, innovatsion faol subyektlar sonini 4 baravarga oshirish, ichki va tashqi bozorlarda mahalliy innovatsion ishlanmalarni 2 baravarga ko'paytirish kabi aniq maqsadli ko'rsatkichlar belgilangan.

TAHLIL VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari davlatning innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash va boshqarishdagi rolini tasdiqlaydi. Biroq, innovatsion siyosatning samaradorligi mamlakatning o'ziga xos sharoitlari va imkoniyatlariga bog'liq. Rivojlangan mamlakatlar ko'proq moliyaviy resurslar va ilmiy salohiyatga ega bo'lgani uchun innovatsion faoliyatni samarali qo'llab-quvvatlash imkoniyatiga ega. Rivojlanayotgan

mamlakatlarda esa innovatsion faoliyatni rag'batlantirish uchun davlat tomonidan ko'proq sa'y-harakatlar talab etiladi.

O'zbekistonda innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va boshqarishning yaxlit va tizimli siyosati amalga oshirilmoqda. Bu borada kompleks yondashuvga alohida urg'u berilgan - institutsional, huquqiy, moliyaviy va tashkiliy mexanizmlar ishlab chiqilgan. Xususan, innovatsion faoliyat subyektlariga keng ko'lamli soliq va bojxona imtiyozlari berilishi, oliy ta'lim hamda ilmiy tashkilotlar tadbirkorlik muhitini yaratish uchun qo'shimcha vakolatlari berilishi, startaplarni "1+1" tamoyili asosida davlat bilan birgalikda moliyalashtirish tizimi yo'lga qo'yilishi nazarda tutilgan [2].

Shu bilan birga, tajribali ilmiy salohiyatga ega bo'lgan yoshlarni rag'batlantirish, innovatsion ishlanmalarni tijoratlashtirish va texnologiyalar transferini faollashtirish, klasterlarni rivojlantirish kabi vazifalar ham farmon mazmuniga singdirilgan. Bu esa davlatning innovatsion faoliyat jarayonining barcha bosqichlari va qatnashchilariga tizimli ta'sir ko'rsatishga harakat qilayotganini ifodalaydi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va boshqarishning samarali tizimini yaratish bo'yicha keng ko'lamli chora-tadbirlar ko'rilmoqda. Farmonda belgilangan vazifalarning o'z vaqtida va to'liq bajarilishi mamlakatning innovatsion iqtisodiyotga o'tishiga katta turtki beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, davlatning innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashi va boshqarishi innovatsion rivojlanishning muhim omili hisoblanadi. Davlat innovatsion faoliyatni moliyalashtirish, soliq imtiyozlari, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish va intellektual mulk huquqlarini himoya qilish orqali rag'batlantiradi. Shu bilan birga, innovatsion siyosatning samaradorligi mamlakatning o'ziga xos sharoitlari va imkoniyatlariga bog'liq.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 - 2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni mamlakatda uzoq muddatli innovatsion rivojlanishning aniq yo'nalish va choralari belgilab berilgan muhim dasturiy hujjat hisoblanadi. Unda innovatsion faoliyatni kompleks rag'batlantirishga alohida urg'u berilgan - institutsional, huquqiy va moliyaviy mexanizmlar majmui yaratilishi ko'zda tutilgan. Farmonda belgilangan vazifalarning izchil bajarilishi O'zbekistonning innovatsion ekotizim elementlarini to'liq shakllantirish va jahonning yetakchi innovatsion davlatlari qatoridan o'rin olishiga zamin yaratadi.

REFERENCES

1. Chaminade C., Lundvall B. Science, Technology, and Innovation Policy: Old Patterns and New Challenges. Oxford University Press, 2018.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 6 iyuldagi "2022 — 2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-165-sonli Farmoni [PF-165].
3. Ibragimov I. Innovation Development in Uzbekistan: Problems and Solutions. European Journal of Economics and Management Sciences, 2016.
4. Mazzucato, M. (2018). The entrepreneurial state: Debunking public vs. private sector myths. Penguin UK.
5. Bloom, N., Van Reenen, J. and Williams, H. (2019). A toolkit of policies to promote innovation. Journal of Economic Perspectives, 33(3), pp.163-84.
6. Etzkowitz, H. (2003). Innovation in innovation: The triple helix of university-industry-government relations. Social science information, 42(3), pp.293-337.
7. Dutta, S., Lanvin, B. and Wunsch-Vincent, S. (2020). Global innovation index 2020: Who will finance innovation? Cornell University, INSEAD, and WIPO.
8. Cirera, X. and Maloney, W.F. (2017). The innovation paradox: Developing-country capabilities and the unrealized promise of technological catch-up. World Bank Publications.
9. OECD. (2015). The Innovation Imperative: Contributing to Productivity, Growth and Well-Being. OECD Publishing, Paris.